По конфіскаті — наклад другий.

Ч. 32 (186). Львів, субота 10. лютого 1923. Почтову належність оплачено гуртом. Рік II.

Перемишль
Впр. о. Зубрицький А.
Чацкого 6.

ГРОМАДСЬКИЙ ВІСТНИК

РЕДАКЦІЯ И АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок 10., II. пов.
Конто почт. щад. 143.322.
Адреса для телеграмів Громадський Вістник Львів.
Нач. Редактор приймає від 10—11 год. передпол.
Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно в краю 7500 Мп.
ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 дол., Франції, Голяндії, Бельгії 10 фр. фр., Італії 10 лірів, Німеччині 9500 п. марок, Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. корон, Румунія 50 лей, Болгарії 50 левів, Австрії 9500 мп. Зміна адреси 500 мп.

В справі оголошень звертатися до Адміністрації
Ціна примірника 300 мп.

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО РАНО.

ВИДАЄ: ВИДАВНИЧА СПІЛКА „ДІЛО“.

Берестя.

(В пяту р[illegible] [illegible]естейського договору.)

Історичне Берестя знову перейшло на якийсь час до історії. Пять літ ділить нас від хвилі, коли дня 9. лютого уповноважнені представники самостійної української держави, Української Народньої Республики, підписали в Берестю мирний договір з бльоком центральних держав. А сталося це у вельми несприятливий момент, коли молода українська держава відроджувалася до нового істнування серед пожару і крови, коли під мурами столиці України гриміли ворожі гармати, а їх стрільна в румовище перемінювали одно з найкращих міст Европи.

Дуже зигзаковатий був шлях, який вкінці в лютім 1918 р. привів українську національно-політичну думку до Берестя, тої поворотної точки, тієї грані, що відмежовує попередню добу нашого життя від найновійшої історії України. Рік всеросійської і української революції був дивною феєрією, якоюсь грандіозною казкою, летом б[illegible]скавиці змінювалися події одна за одною, в сильнім напруженю змагалася то опадала скаля почувань. Деякі справжні, а у величзній більшости припадкові керманичі розбурханого клекітливого українського руху, непідготовані до великих подій, не були в силі опанувати положення' схопити найістотнійше в тому рухови, створити звязку синтезу української державницької думки. Бо й якжеж? Тим людям, що мріяли про українськку народню, а в ряди-годи й середню школу, ненадійно прийшлося думати про автономію України; не розщовпаю автономії а тут проноситься клич про федерацію країв і народів б. Росії. Заки одначе як слід передискутовано це питання. розвал Росії, боротьба большевиків з реакціонерами і капіталістичними демократами, а опісля й виступ Муравйова проти України, примушує проголосити самостійність і суверенність Української Народньої Республики. Події, які творилися й розвивалися силою власного розгону, прискореним рухом, випереджували на десятки літ їх мимовільних, майже непричасних співтворців. Сучасна історія полишала в попередній добі суятливих, підстрибуючих діячів нашої доби, або — відриваючи їх від реального грунту, переносила в країну примітивного втраченого раю. Припинення й наверствування інтелігентської думки російським соціяльним містицизмом не давали змоги „провідникам“ розбурханої доби згармонізуватися з насущними потребами й вимогами мас, створити дефініцію їх змагань. І ще одно. Соціяльні змагання слід було базувати на національному грунті, на підставі національної визвольної революції, а не допускати переваги соціяльних кличів над національним зривом, тим чином не затемнювати народньої простолінійности та не відтручувати від себе провідних людей тільки тому, що вони належали до кляси посідаючих.

З розбіжности й суперечности моментів національного, політичного й соціяльного повстала сумато-ха. Одначе до Берестя ці противорічности не були іще так яркі, не продиралися на верх так визиваючо крикливо. До тої історичної грані мимо всього доля була для нас іще ласкава, Ривалізація двох світових воюючих бльоків сприяла тому, що справа української державности зближувалася до свого льогічного завершення. Не маловажним був і третій чинник — большевики. Виступаючи відкрито проти самостійницьких змагань України під плащиком боротьби проти контрреволюції, большевики відсахнули українську масу від Москви, привели їй на память руйнування Київа і Батурина, воскресили примерклі ремінісценції українсько-московського антагонізму і звязали її з своїм центром — Київом.

Держави антанти, що важко змагалися з центральним бльоком — Англія, Франція й Італія, старалися зблизитися з Київом, признати самостійність України, щоби українською армією заступити російську на східному фронті. З другого боку осередні держави напружували всі сили, щоби розірвати той обруч, котрий все міцнійше окружував їх і грозив вкінці смертельними клїщами. Балачки, немов то центральні держави, а особливо Німеччина (що одна тільки мала якусь вироблену політичну думку), „створили Україну“, належить до сфери фантазій. Німеччина ніколи не порушувала, а тим менше не видвигала української квестії. Канцлер Бетман Гольвеґ в одній із своїх великих програмових промов заявив виразно, що Німеччина не думає встрявати у внутрішні російські справи. Зрештою, німецький уряд міг кождої хвилі заключити корисний для себе мир з большевиками навіть проти волі й інтересів України. І хоч пропаґаторами пацифізму на протязі 1917 р. були якраз большевики, то Україні вийшла роля започаткувати ряд мирних договорів. Україна, після розложення армії большевицькими кличами, була приневолена ривалізувати з большевиками в справі мира так само, як антанта з осередніми державами відносно України. Розуміється, атракцією для Німеччини були хлібні запаси на Україні.

Примушена обставинами, українська делеґація підписала дня 9-го лютого 1918 р. в Берестю мирний договір з центральними державами. Той договір випав краще, як в тодішніх ум[illegible]х можна було сподіватися. Україна заключила й г[illegible] як р[illegible]норядна, самостійна й суверенна держава без ан[illegible]сій і контрибуцій, без пониження, хоч мусіла бути уважана побідженою державою, бо побідженою була Росія, якої частиною-перед[illegible]м була Україна. Українська Народня Республика задержала всю українську територію б. Росії — за винятком тих країн, на приналежности яких не настоювали українські „дипльомати“ (як напр. Крим), українські землі Австрії мали одержати національно-територіяльну автономію. До тогож центральні держави за відповідний еквівалент зобовязалися прогнати большевиків.

Дальші події, в яких найвизначнійшу ролю грав „непоправний ідеалізм“ принагідних керманичів української держави, гетьманський переворот, протигетьманське повстання, занепад Київа, — метрополії українського народу, — боротьби на всі фронти, — не дали змоги здійснити берестейського мира завершити на ділі української державности у всій її суцільности.

Та акт 9. лютого по сотках літ неволі є першою, гідною достоїнства українського народу інтабуляцією в міжнародніх актах державного права української нації. Тепер те право є вже заінтабульоване, кріваво вирите у всіх серцях і мозках Українців. Тому маємо основу вірити, що коли прийде до нового Берестя, то українська державна програма буде здійснена в цілім її обємі. (-ів).

Платіть партійний податок!!! Присилайте на адресу! „Краєвий Союз Кредитовий“ у Львові, Ринок 10., вкл. кн. ч. 5.000. Жертводавці повище 500 мп. будуть оголошені поіменно!!

Злегковажена пересторога.

Галицький голос в перші пароковини берестейського мира.

Від Редакції. З нагоди [illegible]го мира „Діло“ помістило статтю свойого тодішного віденського кореспондента Ф. К. (І. Кревецького) п. з. „9 II 1918 — 9. VI I.“ Сьогодня, в пяті роковини берестейського договору — передруковуємо сю статтю на доказ, як дальший хід подій оправдав побоювання шан. автора, а з ним і галицького громадянства, як актуальною була ця пересторога.

Зазначивши історичне значіння берестейського акту, п. Кревецький писав:

„Заключення мира з Україною було міжнародним признанням і закріпленням сього, що мало місце на Україні негайно після вибуху російської революції.

Розвій подій ще всім у памяти. Небувалий досі національний підем українських народніх мас, що виявився в численних і многолюдних всеукраїнських національних зїздах у Київі, у буйному відродженню української преси, народженню численних українських орґанізацій у столиці і на провінції. А дальше — перші завязки української державности: всеукраїнський парлямент, Українська Центральна Рада, українська національна армія, Ґенеральний Секретаріят України — все те при переговорах і згоді Петрограду. Вкінці завершення: проклямування 4-тим Універсалом незалежної Укра[illegible] Народньої Республики.

На наслідки такого пишного національного відродження України не прийшлося ждати довго. Обі групи воюючих держав слідили пильно за всім, що діялося над Дніпром, слідили — й у звязку з сим почали снувати нишком пляни, менш чи більш сміливі, менш чи більш далекосяглі. Україна стала чинником, з яким стали числитися на арені міжнародньої політики. І ми бачили, як перша антанта — Франція, Англія, а опісля й Італія навязують з Україною формальні міжнародні зносини й посилають у Київ своїх дипльоматичних представників. Вони мріють про вдержання східного фронту при допомозі України, про заступлення взагалі дотеперішньої своєї союзниці на Сході, Росії — Україною. Та Україна не бажала вести війни — і се бажання миру поставило її в одну лінію з противною воюючою групою, Центральними Державами. Центральні Держави зі свойого боку прикладають усіх заходів, щоби Україну вирвати з посеред своїх противників і тим зробити перший крок до ліквідації кольосального східного фронту, розірвати залізний обруч, яким окувала їх зі всіх боків антанта. Так прийшло до переговорів у Берестю, в тоні

Пр. 77/23. В Імени Річипосполитої Польської! Суд окружний карний яко Трибунал пресовий у Львові рішив на внесок Прокураторії Державної, що зміст часопису „Громадський Вістник“ число 24. (178) з дня 1. II. 1923. в артикулах під заголовками: 1) „Не обманюйте себе“ в уступах між словами: а) „Польська преса“ і „яка давнійше“ б) „преса“ і „пускає“ п) „тільки одно“ і „Український Прапор“ р[illegible]знож д в уступі від слів: „у боротьбі“ до кін[illegible]. 2) В[illegible]сь в бр[illegible]а у Сх. Галичи[illegible]“ в ус[illegible] слів: „Ро[illegible]ть облав“ до кінця. 3 „А[illegible]ська [illegible]са“ (підзаголо[illegible]ок) „Поя[illegible]ня в справ[illegible] Сх. Г[illegible]ичи[illegible] в у[illegible]ах між словами: а) „го[illegible]жанни Польщ“ і „Підчас коли“. б) „плану“ і „ста[illegible]новлять серіозну“. 4) в рубриці „Новинки“ (підзаголовок): „Побиття добровольця“ в уступі від слів: „В Старо[illegible] Богорідчан[illegible]“ [illegible] містить в собі ес[illegible]тво ad 1) 3) злочину з § 65 а) з. к. ad 2) злочину з § 87 з. к., провини з §§ 300, 305 з. к. і арт. V. з. к. з 17. XII. 1862 U. 8|63 Дневник державних розпоряджень узнав доконану в дни 31. січня 1923 конфіскату за оправдану і зарядив знищення цілого накладу і видав по думці § 493 процедури карної заказ дальшого розширювання того друкового письма. За разом видав наказ відвічальному редакторови тої часописі, щоби се рішення помістив безплатно в найблищім числі і то на першій стороні. Невиконання того наказу потягає за собою наслідки предвиджені в § 21 зак. друк. з 17. грудня 1862 ц. п. ч. № 6 ex 1863, а іменно засудження за перестуцтво на гривну до 400 Мп. — Львів, дня 1. лютого 1923.

(Підпис нечиткий.)

ских група Центральних Держав признала формально молоду Українську Народну Републику як рівнорядну собі суверенну державу і в якою дня 9. лютого б. р. заключила по усім формам міжнародного права мирний договір.

Договір сей дав Україні maximum того, що можна осягнути побідженому від побідника. Ніяких анексій, ніяких контрибуцій. Україні признали цілу українську етнографічну територію з виїмком земель, які до війни належали до Австро-Угорщини, а яким — 9/10 частям їх — приобіцяно національно-територіяльну автономію.

Україна зесконтувала в Берестю з високими відсотками вартости, які приспорив їй початковий національний підєм українських народних мас в 1917 р.

Кажемо нарочно — „початковий". Бо аж надто скоро показалося, що підєм сей, на жаль, ще не був угрунтований на сильній, непохитній національно-державній волі.

Всім нам у памяти ще большевицький наїзд на Україну в перших місяцях сього року. Де були тоді українські народні маси, які недавно ще виявляли таке одушевлення національним відродженням України? Де була ся міліонова українська армія, на яку стільки разів з гордістю покликувалися? Де вкінці патріотичні українські полки — Богдана Хмельницького, Дорошенка, Сагайдачного, Мазепи, Тараса Шевченка, Гонти, Грушевського і т. д. і т. д., з яких деякі з таким ентузіязмом вміли робити наради на Софійській пл. у Київі? Чому всі вони позволили залити Україну півдиким московським бандам. чому позволили їм заняти Київ і допустити до сього, що Українська Центральна Рада та її правительство, які українським народним масам дали були не тільки українську державу, не тільки найдемократичнійший на світі державний устрій, але дали вкінці те, про що вони мріли цілими віками, дали — землю, чому сі маси допустили до сього, що ся Українська Центральна Рада та її правительство, такі громадяне, як — Грушевський, Винниченко і т. д., що всі вони серед небезпеки життя мусіли втікати з Київа перед Бошами, Шахраями і т. п.?! Де всі вони були тоді, ми добре знаємо: в рядах „невтральних", або просто таки в рядах большевицьких авантурників, як се мало місце в богатьома в вичислених вище недавно ще таких патріотичних полків. Повторилася Полтава — тільки куди ганебнійша, як в 1709 р.

Отсе становище українських народніх мас супроти своєї молодої держави і державности підчас большевицького наїзду на Україну, становище, спричинене недостачею української державної думки, незрозумінням ваги історичної хвилі, яку переживаємо, привело за собою цілий ряд важких для України наслідків.

Першим таким наслідком було се, що українські керманичі, щоби ратувати молоду українську державу, були примушені, як колись Хмельницький, Дорошенко і Мазепа, оглянутися за чужою помічю. Поміч сю найшли в центральних держав, які й негайно рушили походом на Україну.

Як розвивалися події дальше, загально відомо. Як велика мітла пересунулися війська центральних держав через цілу Україну і в короткому часі вимели московських большевиків поза українські етнографічні границі. В слід за ними й Українська Центральна Рада вернула до Київа.

Безперечно, було би куди краще, як би Україна взагалі не потребувала була чужої помочи. Та хтож винен у тому, що з альтернативи — розгром Української Держави і державности, або вратування їх при чужій помочі — Українській Центральній Раді прийшлося вибирати зло менше, — друге.

Розуміється, помочи сеї центральні держави не дали тільки з прихильности до України, з якогось альтруізму, чи з „великодушности" навіть, як се у своїй політичній простоті думав дехто на Україні (пр. Відозва українських партій до німецького народу після останнього перевороту у Київі). Признаючи незалежність України, заключаючи з нею мир і вкінці даючи в її скрутному положенню збройну помічь, центральні держави мали [illegible] ті передовсім власні цілі, які в даному разі покривалися до певної міри також з користю України й які в крайному разі вони могли добути й не оглядаючись на Україну. Се таке ясне, таке очевидне, таке самозрозуміле для кождого, хто здає собі справу з реальних відносин, що аж ніяково говорити про се більше. Та не здавали собі, на жаль, ясно справи з сього повернувши з помічю центральних держав до Київа керманичі Української Народної Републики — і се привело до перевороту з дня 29. цвітня.

Переворот 29. цвітня 1918 викликав ріжні думки серед українського громадянства. Та хто з повною свідомістю здавав собі справу з цілої серіозности становища на Україні, для кого важнійшим, ніж соціялізм, доктріни, теорії, була Україна, Українська Держава й українська державність, той після перевороту відітхнув лекшими грудьми: Слава Богу, що скінчилося на такому тільки перевороті! Бо колиб так перевернулася була на пр. українська державність, — де є та сила, яка була би нині постояла за неї?

Переворот був для українського громадянства важкою лекцією політичної тверезости а разом з тим і великим іспитом його державного розуму і хисту. Як воно здало його? Перше, заки відповісти на поставлене питання, треба сконстатувати один дуже важний факт: переворот відбувся на виключно соціяльному ґрунті. Національні мотиви не входили тут у гру, українська держава і державність, як такі, стали предметом зовсім недіткнекі. Та не зважаючи на се, українське громадянство, замісць стати лавою на всіх позиціях загроженої будь-що-будь української державности, з першої хвилі бойкотує на цілій лінії своюж таки, незорґанізовану ще навіть, як слід, державу (чи суррогат держави), видаючи її таким чином вповні в руки чужим елементам — бо устрій її не підходить хвилево під міру проґрам поодиноких українських партій! І як колись підчас большевицького наїзду, тепер у друге виявилося незвичайно разячо, яку перевагу серед українського громадянства за кордоном мають інтереси партійні над інтересами національними, яка слаба на Україні державна думка.

Скажім отверто: український бойкот після перевороту 29. цвітня був тяжким гріхом.

Та найбільший гріх — сі антидержавні оргії, які по цілій Україні розвели декотрі невдоволені переворотом українські круги, — як колиб завзялися показати цілому світови ad oculos, що Україна до власного державного життя ще не доросла, що, як колись так і тепер, „українська земля велика і багата та ладу в неї нема — прийдіть отже і пануйте над нами..."

Сій антидержавній роботі українських партій треба у значній мірі подякувати, що Україна й досі не вийшла ще поза перші проби державної орґанізації, що й досі немає ще якої-такої української армії, не згадуючи вже про инші державні орґани, як суд і т. п.

Колись, коли в державних архивах стануть доступними для ширших кругів тайні документи наших днів і коли майбутній український історик прочитає серед них ті обширні записки й ті щоденні рапорти представників чужих держав своїм урядам про те, що діялося в 1918 р. на Україні, то зовсім певне, його поразить в них одно: бенедиктинська просто пильність, з якою у записках і рапортах сих нотуються всі, найдрібнійші навіть факти, які як небудь компромітують Українську Державу і державність.

І чиж можна дивуватися потім, що престіж, який Україна здобула була собі в перших днях національного підєму, з кождим майже днем паде низше і низше, що з кождим майже днем виринають нові й нові „питання" — крім холмського й волинського, ще бесарабське, кримське, чорноморської фльоти і т. д. та найновійше: східньо галицьке, що вкінці берестейський мир й досі ще не ратифікований всіми контрагентами.

Як инакше, зовсім инакше виглядала би українська справа по обох боках кордону сьогодня, колиб пишний національний підєм перших днів революції на Україні не був соломяним вогнем, а висловом глибокого національного почування, колиб salus reipublicae була suprema lex для кождого Українця, колиб понад усі доктрини, теорії та партійні програми була верхом — українська державна думка.

Такий білянс України за перший піврік після заключення миру, білянс з приводу нас самих не такий, як сього бажалось би.

Та всесвітна війна не покінчена ще. Саме на днях вступили ми в новий, пятий уже рік. Що він принесе нам, людям взагалі — й Україні з окрема?

На Заході йдуть безпримірні в історії бої дальше. Шанси важуться. На Далекому Сході і Далекій Півночи збираються нові чорні хмари. Чи відродиться на ново давний східний фронт? Кождої хвилі може начатися всесвітний мировий конґрес.

В якому стані події сі застануть Україну?

Новочасні „Запорожці".

Як Україна пращалася з Німцями.

У виданім свіжо у Берліні російськім історично-літературнім збірнику п. з. „Историкъ и Современникъ", т. II-ім, надруковані між ин. дуже цікаві спомини німецького майора Г. Франца про те, як німецькі війська евакуували зимою 1918—1919 рр. Україну та як пращалася з ними—недавними своїми визвольниками — Україна. У споминах автор надодить ряд відозв, з якими звертався тоді до Німців командант українських військ Південної України, отаман Григоріїв,—відозв, які живцем нагадують славний лист, який писали в XVII. ст. наші запоріжські „дипльомати" до султана Ахмета III., а який в XIX. ст. широко спопуляризували маляр Репін та поет Руданський. Низче подаємо декілька виїмків із згаданих споминів.

Редакція.

„Раді жовнірських депутатів міста Миколаїва, комендантові 15. дивізії ляндвери ґенералови Гільгаузенови, ґенералови Закови й ин.

„Я, Отаман Григоріїв, оповіщую вам в імени робітничих військ, якими командую, а також в імени народу, що повстав проти буржуазії, що ви тут, на Україні, становите сліпий знаряд в руках нашої буржуазії, що ви не демократи, але зрадники Росії. Коли на протязі чотирьох днів ви не покинете Миколаїва і Долинської, то ні один із вас не побачить своєї батьківщини: при першім русі ви будете знищені без сліду, як мухи. Засобів для перевозу ми вам не дамо; досить ви мали часу відїхати до своїх. Ми бачимо в вас наших непримиримих ворогів, але з почуття людяности ми полишаємо вам чотири дні на те, щоби ви, піхотою, покинули місця, в яких розташовані. Коли минуть сі чотири дні, то кождий німецький жовнір, що залишиться в місци постою його частини, буде знищений. Знайте, що наш народ вас більше не боїться та що ви ніщо инше, як наші полонені. Тільки нашій великодушности маєте дякувати, що ми позволяємо вам зі зброєю в руках повернути до батьківщини. Ми не хочемо виставляти вас на сором і відсилати під конвоєм до жінок. Ми всі одної думки: большевики, меншевики і взагалі всі, що здібні носити зброю. Прошу серіозно віднестися до того, що написане. Наше терпіння вичерпане. Ніхто вас не може спасти. 40-міліонний народ сам може означити свою долю і не потребує чужих вказівок.

Водопій, 31. грудня 1918 р.

Григоріїв.

Такий був тон — пише автор — яким зносився з німецьким командантом у Миколаїві отаман Григоріїв, якого Петлюра іменував командантом українських військ Південної України. Тоном сим пишався не тільки сам Григоріїв, але і Петлюрівська Директорія. По крайній мірі, текст відозви був у перших днях січня вивішений для загального відома в почтових і телеграфічних урядах Київа і його усунено тільки після настирливих домагань вищого німецького командування. Наведені нижче письменні зносини Григоріїва доказують, що в данім разі мав місце не поєдинчий виступ та що він містив у собі далеко не пусту погрозу.

„Комендантам стації Долинська, Знаменка, Водопій й ин.

„Транспорти німецьких військ в ніякім разі не сміють бути пропущені. Шини (рельси), телеграф і телефон треба знищити. Коли появляться ешелони німецьких військ, то всі перевізні засоби треба тимчасово псувати. Служба на стаціях повинна на час покинути їх, зіпсувавши перед тим всі перевізні засоби, телеграф і телефон.

Отаман *Григоріїв.*

Або

„Комендантови Знаменки.

„Я безумовно забороняю Німцям користуватися залізницею; ні один німецький транспортний поїзд, ні один німецький жовнір не сміють їхати залізною дорогою. Коли би управа залізниці в Знаменці пропустила хочаб один поїзд з Німцями, та поїзд мається негайно задержати і доставити до мене. Коли Ви його перепустите, то се буде рівносильне тому, що пустите собі без суду кулю в лоб. Німцям дозволено рухатися тільки піхотою і без зброї. Зберіть усі узброєні сили і при зустрічі з Німцями відкривайте вогонь. Болбачан підходить з двома дивізіями і полком кавалерії і ми знищимо тих німецьких собак.

Отаман *Григоріїв.*

Далі:

„Німецькій Раді жовнірських депутатів і буржуазному німецькому командуванню в Миколаїві.

„Простудіюйте гарненько карту і ви переконаєтеся, що вам прийшов „Kaput!" Я доти буду з вами поступати так, доки ви будете мати між собою буржуазний елемент офіцирів, що скривають усе від жовнірів. Вам залишився один вихід: зі спущеними головами, піхотою йти домів.

Отаман *Григоріїв.*

Також шлях з Миколаїва морем був для Німців замкнений.

„Раді жовнірських депутатів у Миколаїві.

„Повідомляю вас, що ні один корабель не має права вийти з Миколаїва на море. Всі кораблі, що будуть йти з Миколаїва на море, будуть острілюватися артилерійським, скорострільним і крісовим огнем. Між Богоявленською і Станиславом на березі уставлені скриті батерії. Крім того я поробив заходи, щоби не випустити з Миколаїва ні одного корабля, з виїмком французьких і анґлійських воєнних кораблів.

Отаман *Григоріїв.*

* * *

Все те мало місце після того, як німецьке вище командування наказом ще дня 16. XI. 1918 р. заявило:

„У відношенню до внутрішніх

Чи буде вона супроти них субєктом, чи обєктом?

Чи гратиме вона ролю чинника, з яким числитимуться, чи про неї рішатимуть — без неї і проти неї?

Всі ті питання насуваються вперто передовсім при згадці про загальний мировий конґрес. Бо треба тямити, що на загальному мировому конґресі неодно з того, що нині здається нам довершеним фактом, легко може бути зміненим або й вовсім анульованим. Пригадаймо тільки нпр. з болгарської історії — мир у Сан Стефано і болючу для Болгарії коректуру його відтак у Берліні. Бо „великодушности" в міжнародніх відносинах, як і взагалі у політиці, не буває. І числяться там тільки зі сильними".

Присилайте складки на пресовий фонд на ин. ч. 30.003 в Союзі Кредитовім, Львів, — — — Ринок 10. — — —

Східна Галичина.

Поанкаре про Східну Галичину.

На інтерпеляцію французького посла де Ґаяр Бансель в справі надужить польських властей доконуваних на українськім населенню Східної Галичини, президент Поанкаре дав ось яку відповідь:

Пане после і

Під датою 17. січня с. р. Ви зволяли подати до мойого відома ноту з викладом жалоб українського населення Східної Галичини проти мір, зарядженних в сій території польськими військовими властями.

Як Вам відомо, на основі 91 арт. сенжерменського договору Східну Галичину відлучено від колишньої австро-угорської монархії і вона остає тепер аж до остаточного вирішення її правного стану під суверенністю Головних Держав Антанти. Но все таки виконуючи поліційний мандат, який Найвисша Рада доручила в липни 1919 р. польському правительству, війська і публичні власти Польщі окупують і адмініструють в сучасний мент Східну Галичину.

В виду сего, компетентною до розсліду сих жалоб, на які Ви зволили звернути мою увагу, є лиш Конференція Амбасадорів як орґан Головних Держав Антанти; сі жалоби зрештою вже їй передано.

Прийміть Пане Посол запевнення мойого високого поважання

Поанкаре в. р.

Велика Україна.

Уневновласнення Дзержинського.

Для налагодження залізничого руху на Україні розпорядженням Совнаркому і Ради праці й оборони послано до Харкова з великими уповноважненнями народнього комісаря шляхів Дзержинського, який прибув в Харків з цілим штатом фаховців і представниками управління військової комунікації. Уповноважені від державної трестованої промисловости, фондових бирж, ярмаркового комітету, приватної торговлі, промисловости й кооперативних організацій України в перший день приїзду Дзержинського, була подана йому докладна записка про необхідність притягти до участи в комісії їх представників, які могли би вияснити справжні причини руїни транспорту. Дзержинський дав на усе згоду.

Терор в Одесі.

Місцева чека розстріляла двох матросів — Італійців, яких обвинувачено в пачкарстві. Присуд був виконаний 21. січня.

Торговля на Україні.

Кореспондент Руссбреса в Одеси подає такі відомости про становище торговлі на полудневій Україні:

В останній час в европейській пресі часто зустрічаються звістки про торговельне оживлення, яке істнує в совітських державах в звязку з новою економічною політикою большевиків. Між тим нова економічна політика не утворила нових товарових вартостей, а тільки виявила ранійш пильно переховувані старі запаси товарів. Внутрішний ринок позбавлений всякого припливу товарів зовні. Він має можливість використовувать лише внутрішні запаси товарів. Треба мати на увазі ті трудноші, які утворюються для торговлі совітським побутом і повний розвал транспорту, повна неможливість товарових перевозок, викликана високими тарифами й цілком непомірне оподаткування торговлі. Тарифи і податки, які самі по собі були би не такі високі для торговлі, яка нормально розвивається, при совітських умовах, при повному зубожінні населення являються о стільки надмірними, що цілком гальмують розвиток торговлі. Так само в високій мірі гальмує розвиток торговлі валютне питання. Завдяки зниженню покупної сили населення спостерігається інтересний факт. Досить часто закордонні купці, що привозили свої товари виїздили, не розпродавши їх; виявилось, що на місці товар не лише місцевої продукції, але й старих дореволюційних запасів коштує дешевше, ніж привезений з-за кордону. В перекази на закордонну валюту ціни на товари до смішного малі, а заробітня платня найнища в світі.

Скорочення залізничого руху на лінії Харків-Здолбуново.

Ізза браку палива скорочений рух пасажирських поїздів на лінії Харків-Здолбуново до одного потягу на тиждень. З огляду на те безпосередна комунікація між Харковом і Варшавою через Здолбуново зменшується так само до одного потягу на тиждень.

Розрухи в Одесі.

На соляних промислах біля Одеси вибухли робітничі розрухи, викликані затримачням виплати заробітної платні. Робітники, що не одержували грошей три місяці, побили кількох комуністів і, зявившись до Одеси, стали закликати всіх робітників оо страйку й до побиття большевиків. Частини одеського державного політичного управління і одеського гарнізону ліквідували розрухи і арештували коло 40 робітників, яких потім було розстріляно ніби то за те, що вони керували рухом з доручення петлюрівської і врангелівської організації.

Справжні причини розрухів полягають в тому, що соляний синдикат в Москві, якому підпорядковані соляні підприємства одеського району на протязі кількох місяців, забираючи сіль, не виплачував за неї грошей; при цих умовах одеські підприємства не мали жадної змоги перевести росплату з робітниками.

Після здавлення розрухів доклад при них був посланий в Харків до українського совнаркому. Український совнарком спільно з українським совнархозом наказав одеським підприємствам самим ліквідувати частину своїх запасів для здобуття грошевих засобів; окрім того одеський район був вилучений з відома московського соляного синдикату. Московський соляний синдикат оскаржив постанову Харкова до ВЦІК-а. Між тим одеські робітники знову сидять без грошей.

При зміні адреси просимо не забувати подати і попередну свою адресу.

Українські справи.

Заява посла Шульгина.

З нагоди 5-літньої річниці проголошення самостійности України, посол У. Н. Р. Шульгин, подав французькому урядові заяву, в якій пригадує, що Український народ залишається вірним своїм національним ідеалам. Він доказав це своєю крівавою боротьбою і не перестає доказувати це і сьогодня.

П. Шульгин протестує проти претенсій російських совітів виступати на льозанській конференції в імені України. Український народ ніколи не погодиться, щоби російський совітський уряд і його агент на Україні, Раковський, виступали від його імени.

Український народ не признає і не признасть ніколи жадних зобовязань, які в його імені затягнуть його гнобителі.

Цей нарід і його уряд вимагають визволення рідньої землі. Вони хотять, щоби червоні московські наїздники уступили і щоби повернула українська законна влада, яка тільки одна в силах відновити порядок і добробут країни. Так довго, як не вістануть відновлені цей порядок і цей добробут, нема чого сподіватися усталення відносин на сході Европи. — (Українпрес).

політичних подій на Україні ми зберігаємо **невтральне** становище".

І після заключення окремого договору між Директорією і Німцями дня 13. XII. 1918 р., в якім сказано між ин.:

„Директорія буде яко мога помагати і прискорювати виїзд німецьких військ."

Договір — каже автор далі — був підписаний обома сторонами 13. грудня; 14. грудня, після незначної боротьби, повстанці зайняли Київ. Новий український командант полковник Коновалець, що передше служив в австрійськім війську, очевидно докладав старання добросовісно виповнити договір. Та тим викликав проти себе докори, що „над міру протеґує Німців".

А внутрі краю на договір не звертав ніхто найменшої уваги.

Всі німецькі транспорти, що йшли до границі, розброювано й ограблювано. Всі залізничі лінії зруйновано...

Та коли німецькі жовніри побачили — каже автор — що дотеперішня тактика переговорів не веде до доброго та виявили тверду рішучість боронити і здійснити своє право на поворот до батьківщини силою зброї і коли в сутичках, що мали місце після сього, Українці почали поносити **крівави втрати**, **тільки тоді** положення відразу змінилося і від початку січня транспорти стали без перепон доходити до границі.

Що тикається большевиків — каже автор — то Петлюра уникав серіозної сутички з ними і вже в січні 1919. року став відступати перед большевиками, які займали Україну в міру відходу німецьких військ. Незабаром Григорів і деякі инші „отамани" перейшли до большевиків і тим виявили свою дійсну фізіономію.

Осіню 1918. року ми мали тільки одну ціль — каже автор далі — вивіз військ до Німеччини. І Петлюра несе відповідальність за безчисленні, даремні людські жертви, за втрату майна особами, що належали до складу німецьких військ, за їх злидні і терпіння. Як керманич Директорії, він несе всю відповідальність за то, що підчинені йому начальники, — сміючись зі всіх договорів, облягали німецькі ґарнізони і загороджували їм дорогу до батьківщини.

Літом 1920. року — наводимо далі слова автора — Петлюра просив Німецький Уряд дати йому військових інструкторів. Вповні зрозуміле, що просьба ся не була задовольнена. Також заслугує одобрення відмова поодиноких військових спеціялістів вступити на службу до петлюрівської армії.

Одначе неприхильність до Петлюри і його політики — кінчить автор свої спомини — не повинна бути звязана з нерозумінням інтересів Українського Народу та не повинна позбавити згаданий народ тих симпатій, на які він безумовно заслугує.

Похід Франції на Німеччину.

Дальший розвиток окупації.

Французи заняли Гохвінкель, Ленцель і Берґман в околиці Рамшейд.

Нова німецька нота.

Німецький уряд вручив французькому урядови ноту з протестом проти надужить в Рурщині. Французький уряд не приняв ноти і звернув її з дописскою, що не почувається в обовязку приймати ноти писані в тоні погроз.

Спротив зміцнюється.

Французька преса стверджує, що французька армія натрапляє на щораз більший спротив німецького населення і то не тільки урядників та робітників, але всіх суспільних кляс.

Новий страйк.

Страйк в Рурщині вибух із новою силою. Страйкує понад 70 тисяч гірників.

Кара смерти.

Наслідком щораз грізнійших розмірів німецького страйку та заворушень в Рурщині, окупаційна влада впровадила кару смерти за нарушення спокою, знищення залізничих доріг і т. д.

Залізничий персонал в Надренії.

Союзний головнокомандуючий в Надренії видав розпорядок, на основі котрого весь залізн. персонал в окр. Пфальц задержується, з цим що прикази залізничої комісії мається виконувати. Опірних слід ставити перед воєнний суд і карати як найгострійше.

Після льозанської конференції.

Зміни в проєкті договору.

Делеґації союзних держав повідомили Ісмеда пашу, що проєкт мирового договору в деяких місцях змінено на користь Туреччини. Ісмед паша відкинув і цей проєкт.

Турецький протест.

Турецька делеґація перед виїздом з Льозанни вручила союзним державам протест в справі Моссулю. Делеґати союзних держав провірюють цей протест.

Нота совітських републик.

Совітська делеґація в Льозанні вручила союзним державам ноту такого змісту: „Довідавшись про зірвання льозанської конференції,

делеґація російсько-українсько-грузинська стверджує, що на конференції не запала децизія в справі морських проливів. Делеґація російсько-українсько-грузинська сподівається, що союзні держави повідомлять совітський уряд про відновлення конференції в Льозанні.

Присилайте жертви на будову памятника ІВАНА ФРАНКА до Краєвого Союза Кредитового Львів, Ринок 10., ч. вкл. кн. 40.000.

З польських справ

Бешкети в соймі.

Останнє засідання сойму було посвячене дискусії над буджетовою провізорією на перший квартал 1923 р. Серед промовців промовляв як представник жидівського клюбу д-р Леон Райх. Підчас його промови прийшло до бешкетів правиці, криків і обид. Д-р Райх говорив: Ізза важкого внутрішнього і зовнішнього положення треба-б скупчити сили в державі. Тимчасом Сікорскі кинув визов боротьби жидівському громадянству. (Крики й протести). Буджетова провізорія є фікцією, бо сам міністр скарбу заявив, що деякі цифри вже переступлено. Міністр казав, що на пониження валюти впливають політичні відносини. Не дивне, коли гріш паде в побіджених державах, але чому він паде в Польщі? (Крики з правиці: „Бо є 12 відсотків Жидів). Походить воно відти, що шал ненависти тріюмфує. Одні підбурюють проти других, а завершує це все ганьбляче трактування й легковаження постулятів нац. меншостей. (Крики на правиці) Повторимо постуляти Жидів: Жадаємо права святкувати суботу (крики з центру: „А хто вам боронить?"). Це право є ілюзоричне, бо відомо, що тратиться 2 і пів дня. Навіть в Англії жидівські склепи в неділю отворені. Жадаємо права культурного розвою для жидівського шкільництва. Не полагоджено справи приняття зльокавтованих жидівських урядовців у Сх. Галичині. Вправді їх, реґабілітовано але не можна допустити їх до посад, бо над владою держави є влада вулиці. (Крики й протести). На практиці вже від давна вживається numerus clausus відносно жидівської академічної молоді (Крики). Уважаєте нашу молодь чужим елементом, але не згоджуєтеся на наші жадання катастру й жидівської курії. (Великі крики на правиці. Оклики: „Геть! Геть за Збруч!"). Закидаєте, що йдемо з „Хіеною". Нам не свойсько в цім товаристві, (вереск на правиці, голоси: „то забирайтеся к чорту!"), але довела до цього політика уряду. Неправдою є, що хочемо привілеїв, боронитимемо наші права заґарантовані конституцією. (Крики на правиці, оплески на лівиці й лавах жидівських послів). Підчас усього цього ішло взаїмне бомбардування відзивами важкого калібру поміж жидівськими послами і правими. Жиди кричали м. ин.: „Не стати вас на річеві арґументи! Блазнуєте! Гарні посли! І це називається парлямент!")

Підчас дискусії над провізорією промовляв від українського клюбу пос. Васинчук. Він поставив внесення про узглядненння потреб українського шкільництва та инших не-Поляків між ин. Жидів. — Внесення відкинено.

Дискусію покінчено приняттям резолюцій поставлених людовцями, у яких жадається, щоб 1) до 1-го липня число урядовців зредуковало о 10 відс., а до кінця року о 15 відс. і щоб 2) на протязі 15 днів уряд предложив проєкт про знесення міністерства здоровля та почт і телеграфів.

Буджетову провізорію принято 194 голосами проти 49.

В комісіях.

На правничій комісії представник президії ради міністрів та міністр закорд. справ заявили, що на протязі одного місяця уряд внесе проєкт, який управильнить правне положення жидівського населення по думці засад конституції.

Конституційна комісія відіслала до правничої внесення в справі скасування карних кодексів австрійського, російського й німецького і внесення в справі амнестії.

На військовій комісії розглядано м. ин. інтерпеляцію в справі вживання війська до розстрілювання осіб, засуджених на смерть цивільними судами.

На комісії для боротьби з дорожнею комісар для цієї справи Гартлеб заявив, що в справі зникнення цукру з продажі рада міністрів доручила міністрови внутр. справ, щоб виделеґував спеціяльного урядовця для... розсліду причин цього явища (Де далі всі урядовці в Польщі будуть ужиті лише для розсліду ненормальностей, кождий у свому фаху. Останньому урядовцеви доручиться прослідити причини чому вживається спеціяльних урядовців для прослідження причин. Готово покінчитися тим, що відуть спеціяльні, відповідно виеквіпувані чужинецькі експедиції — ніби Стенлія в Центр. Африку, щоб прослідити, причини чому вся державна господарка Річипослитої видається — мітом).

10 лютого с. р. здержується висилку часопису всім П. Т. передплатникам, що залягають з передплатою.

Совітська Росія.

Становище червоної армії.

„Русспрес" з певного джерела повідомляє, що совнарком після детального розгляду справоздання революційної військової ради про становище червоної армії визнав, що вона в теперішню хвилю не може конкурувати з арміями капіталістичної Західньої Европи і що в наслідок цього вона може бути з успіхом використана лише для оборони совітських кордонів. Окрім того червона армія має негайно приступити до реорґанізації, наказаної декретом від 14. листопада 1922. року.

Стан здоровля Леніна.

Делеґації сибірських професійних союзів, яка мала особисто привитати Леніна, було заявлено, що він в наслідок категоричного наказу лікарів не може прийняти їх особисто, а передає їм свою подяку листовно. Ленін раз на тиждень приймає доклади в справах Совнаркому і Центрального Комітету комуністичної партії, але сам о стільки нездужає, що без сторонньої допомоги не може рушитися; всі уваги і резолюції від його імени пише секретар, а Ленін ледви підписує своє прізвище. При Леніні постійно дежурять лікарі.

Царський жандарм — агентом Державного Політичного Управління.

Для розсліджування справи сибірських с-рів для допомоги сибірському державному політичному управлінню з Москви посланий колишній жандармський полковник Борчевський, який за царських часів уважався за фаховця по партії с-р; цей жандарм тепер перебуває на службі московського державного політичного управління. З Москви послано наказ в найкоротший термін перевести ліквідацію всіх с-р. орґанізацій в Сибіру.

Обіжник комуністів.

Центральний комітет російської комуністичної партії розіслав всім партійним орґанізаціям такого обіжника:

Експльоататори працюючих мас, наймити закордонного капіталу, що хотять пригнобити російський пролетаріят, використали важку працю нашої державно господарки, вжили всіх заходів і зусиль до остаточного підриву авторітету комуністичної партії, як дужої орґанізації робітничої кляси і змагаються використать незалежні професійні спілки і селянство для боротьби з нами. З відомостів, які надходять з місць, встановлюється, що вони скеровують своїх аґітаторів до відсталих верств робітництва, знесиленого злиднями і недогодами останніх років й пхають їх до безпосередньої боротьби з передовою і свідомою частиною пролеґаріяту за вплив на маси; вони вже розстрачували селянство, а в голодуючих районах утворили кадри непримиренних ворогів совіт. влади, які отверто виступили до боротьби з представниками місцевої влади. Будьте обережні, пильно слідкуйте за оточенням, серед якого ви живете, не забувайте, що дужий апарат державного політичного управління завжди є до вашої розпорядимости.

Патріярх Тихон.

Перебуваючий під арестом в Московському Донському монастирі патріярх Тихон серйозно хорий, до нього не допускають навіть близьких. У патріярха збільшились серцевні атаки й він почав тратити зір. Він цілком не має зносин з зовнішним світом й майже не провадить жадного листування.

Довкола монастиря оселились аґенти державного політичного управління, які уважно за ним пильнують.

В Москві є відомости, що большевики відмовились від публичного розгляду справи патріярха Тихона, уважаючи це небажаним для совітської влади.

Демонстрації на честь червоної фльоти.

В Москві цими днями відбулись нові вуличні демонстрації в цілях популяризації червоної фльоти. По вулицях розїздили автомобілі з матросами при оркестрах, а на площах були орґанізовані мітінги, під час яких закликано добровольців до вступу на військову морську службу.

ВП. Передплатників в Чехо-Словаччині присимо отсим складати передплату за наш часопис в Банку Чеських Леґіонів в Празі на конто Видавн. Спілки „Діло" у Львові, а нас повідомити листівкою. — *Адміністрація.*

РІЖНІ ВІСТИ

Митрополит Шептицький в Римі.

Дня 22. січня в роковини смерти папи Венедикта XV. українські збігці в Римі вислухали урочистого богослуження, яке відправив Митрополит Шептицький і епископ Будка. В богослуженню взяла участь вся українська еміґрація в Римі.

Справа Клайпеди передана Союзові Народів.

У Варшаві одержано відомість, що справу Клайпеди передали союзні держави Союзові Народів до вирішення.

На сербсько-болгарському кордоні.

Дня 28. січня відділ болгарських військ напав на сербське село Обозну.

Важні наради в Білгороді.

На днях в Білгороді відбулися важні наради югославянської ради міністрів під проводом короля в справі збільшення війська і зміцнення прикордонної сторожі.

Останнє засідання Союза Народів.

Дня 4. лютого Рада Союза Народів відбула в Парижі останнє засідання в справі невтральної смуги між Польщею і Литвою. Усталено демаркаційну лінію, яка більш-менш ідентична з лінією Саври, з деякими змінами. Опісля розглянено протести і скарги німецьких кольоністів у Польщі. Ця остання справа передана міжнародньому трибуналові в Газі.

Боротьби в Триполісі.

Після завзятого бою Араби залишили Каср Карабулі, куди прийшли італійські війська.

Вулькани в північній Італії.

У Франценіго в околиці Удіне вибух вулькан. Населення в переполосі втікає із сіл, побоюючись нового вибуху вульканів, які від десяти літ були вигаслі.

Антисемітизм в Румунії.

Румунські студенти поновили антисемітські демонстрації в Букарешті та Яссах. В Букарешті побито Жидів і прогнано з університету. Поліції з трудом удалося успокоїти студентів. З приводу заворушень виклади в університетах перервано до 8. лютого.

Справа українських та російських збігців у Польщі.

„Русспресс" доносить, що польський уряд відложив реченець виїзду з Польщі збігців, що прибули до Польщі після 12. жовтня 1920. р. Реченець виїзду продовжено до 15. січня ц. р.

Совітсько-лотишський договір.

На днях у Ризі розпічнуться переговори поміж совітами і урядом Лотви в справі заключення совітсько-лотишського торговельного договору.

Положення в Німеччині.

В Данціґу відбулися збори, на яких визначний діяч народної партії Міхаелі виголосив відчит про положення в Німеччині. Критиковано політику кабінету Вірта і його спроби виконувати домагання Франції. Реферат закінчено словами: „Ще нині ми можемо виграти війну, коли усвідомимо собі, що ми є Німцями".

Санітарна конвенція Польщі із совітами.

Дня 7. лютого у Варшаві підписано санітарну конвенцію між Польщею і Росією, Україною та Білорусю. Це є перша конвенція заключена на основі риського договору.

Повінь конференцій.

Дня 8. лютого в Римі розпочалася конференція сукцесійних держав в справах залізничих.

Причину цього, що не всі ще постійно складають обовязковий 1 проц. податок на „Рідну Школу", добачує дехто в недостачі екзекутиви. Це не вірно. Для нас національна карність і громадянський обовязок повинні бути більшим авторітетом, ніж багнет чужого жандарма.

Церковні справи.

Справа православного богословського факультету.

Синод православної церкви в Польщі по пропозиції митрополита Юрія визнав необхідним відчинення з майбутнього учебного року православного богословського факультету при Варшавському університеті.

Митрополитові Юрію доручено клопотатись про одержання від польського уряду згоди на відкриття богословського факультету, скласти програму його й підшукати відповідний професорський склад з колишніх професорів російських духовних академій.

Православний Церковний Собор у Польщі.

Синод православної церкви в Польщі признав корисним скликання Православного Церковного Собору в Польщі з участю духовенства й парохіян. Розбірку проєкту уставу цього собору доручено перевести епископові кремянецькому Дионисію з тим, щоби цей проєкт перш, ніж одержати дальший рух, був розглянутий на нараді епископів.

Студентські справи.

Обєднання ЦЕДУС-а і ЦЕ УС-а.

Отсим подається до загального відома, що згідно з постановою Надзвичайних Загальних Зборів Центрального Союза Українського Студентства і Централі Допомоги Українського Студентства, які відбулися в днях 12. І. до 22 І. 1923. в Празі, переведено злиття обох названих Централь в одну — а саме: Центральний Союз Українського Студентства. Всі функції і агенди дотеперішної Централі Допомоги Українського Студентства переходять до Центрального Союза Українського Студентства. У всіх справах так економічного як організаційного характеру треба звертатися лише на адресу: Центральний Союз Українського Студентства (Union nationale des etudiants d' Ukraïne), для телеграм „Цесус" — Praha II., Hlavni pošta přihradka 411. — В Празі, дня 1. лютого 1923. — Петро Ган, був. голова ЦСУС., Семен Галицький, був. голова ЦДУС., Ігор Федів, голова ліквід. комісії.

Всі українські часописи проситься передрукувати.

Українське студентство в міжнародньому студентському житю.

В днях між 15. і 22. січня 1923. відбувалася в Голяндії конференція Confederacion Internationale des Etudiants. Українське Студентство заступав там делеґат Центрального Союза Українського Студентства тов. Степан Нижанковський. Конференція дала змогу українському студентству стрінутися знову з чужоземними товаришами. ЦЕСУС приготовив для інформації більшу скількість рефератів на французькій і англійській мові, що зробило гарне враження. Між рефератами були такі праці: М. Мухин: Історичний огляд про українське студентство (по фр.), П. Ган: Вища школа на Україні і еміґрації під сучасний момент (по фр.), ЦЕДУС: Економічне становище українського студентства (по англ.), Т. Олесіюк: Організація Центрального Союзу Українського Студентства (по фр.). Понадто долучено до реферату тов. Т. Олесіюка до уступу „дісльокація і статистика" етнографічну карту земель України видання проф. Нідерле, відомого чеського славіста.

Завдання нашого делеґата в нарадах було дуже важке. Треба було бути присутним нараз в кількох комісіях і боронити інтереси українського студентства. Найбільше труду вложено в питання „Допомога російському студентству", де треба було розмежити сферу Московщини й України. Це саме наші делеґати видвигали ще минулого року в Турнові; тоді воно провалилося — а тепер комісія приняла нашу пропозицію. Рівнож і справа нашого дійсного (бо ми є разом з Італійцями і Англійцями вільними членами) членства в СІЛЄ. нині є для нас актуальнійша, бо вплинув внесок на зміну статуту в тім напрямі, що дійсними членами можуть бути національні студентські союзи і недержавних народів. Взагалі конференція не мала особливо великого значіння, бо вона була наче приготуванням до конґресу, який має відбутися в 1924 році у Варшаві.

Французька Студентська Олімпіяда й українське студентство.

В ЦСУС. в початком грудня наспіло запрошення від Union nationale des etudiants de France — де пропонується місце українському студенству в французькій Студентській Олімпіяді, яка має відбутися весною цього року в Парижі. Як нас інформують ЦСУС. робить старання, щоби це запрошення використати і вислати своїх учасників, які зарепрезентували би молодий український студентський спорт перед чужинцями.

ОСТАННІ ВІДОМОСТИ.

ТЕЛЕҐРАМИ ПОЛЬСЬКОЇ АҐЕНЦІЇ ТЕЛЕҐРАФІЧНОЇ.

Місія Апост. візитатора Ґенокі у Східній Галичині.

Рим. „Осерваторе Романо" містить офіціяльний звіт про іменування о. Ґенокі апостольським візитатором. „Кор. д' Іт." коментує цю вістку так: Теперішня місія о. Ґенокі не має ніщо спільного з місією на Вкраїні з перед 3 літ. Тоді о. Ґенокі не міг ніяк дістатися на Велику Вкраїну і довший час оставав у Відні. Цим разом о. Ґенокі іменовано вп. візитатором трьох дієцезій гр.-кат. обряду: львівської, перемиської і станиславівської. Його місія має лише релігійний характер. О. Ґенокі кидає Рим дня 18. ц. м.

Заговір проти правительства фашистів.

Рим. Сконстатовано, що заговір проти правительства фашистів був широко розгалужений, обіймав весь край і мав вибухнути одночасно в цілій Італії. Заговірники оставали в звязи з комуністами в Москві, відкіля рух фінансовано. Плян заговору опрацьовано в централі т. зв. тайного революційного комітету, з осідком в Римі. Викрито заговір припадково. Арештовано Джовані Бордіґа, при якому найдено 240.000 лірів в англійських фунтах, котрих походження не міг вияснити. Найшли проклямації видані і підписані московським інтернаціоналом, в котрих фашистів називається ватагою вбийників і взивається робітників повалити правительство фашистів в Італії.

Рим. В усіх італійських містах йдуть масові арештування комуністів. Поліція викрила осередок заговорів і пропаганди в Триєсті.

Йоффе в Японії.

Москва. З Токіо звідомляють, що до Йокагами прибув Йоффе, Його привитали на двірці правительственні особистости і делеґації робітників.

Дальша обсада німецьких міст.

Париж. Як звідомляють з Дісельдорфа, французькі війська зайняли дня 7. ц. м. Лєпеп і Берґіш-Ліпесваґен і розставили військові постерунки в тамошніх копальнях при входах до копалень для догляду скількости добуваного вугля.

Америка схильна до окремішних переговорів з Туреччиною.

Льондон. „Таймс" довідуються з Вашінґтона, що правительство Зєдинених Держав, здається, є схильне почати окремішні переговори з Туреччиною в цьому разі, коли би дальші старання зачати наново загальну конференцію з Туреччиною не вдалися. В цій справі ніякої офіціяльної заяви зі сторони правительства Зєдинених Держав досі немає.

Український Черв. Хрест робітникам Поруря.

Москва. Центральний Комітет Союза гірників рішив жертвувати міліон р. для робітників Поруря. Український Червоний Хрест, відповідаючи на телеграму Німецькому Червоному Хр., повідомив його, що готов прийти з помічю в тяжкому завданню ратувати горожан Поруря.

Дальші арештування. — Поширення окупації.

Берлін. Сьогодні арештовано в Порурю кількох висших нім. урядників, м. и. през. дир. заліз. в Людвіґсгафені і Тревірі та першого заст. посадника з Дуісбурзі. Предвиджується обсаду Еберфельда, Бармен і Гам.

Дописи з краю.

(Бранка, реєстрація, господарна поліції й війська)

Стецева (п. Снятин.)

В громаді Стецева є від 31. січня карна експедиція — 9 компанія 40-го пп. 80 людей з поручником Вікторовским на чолі. Кошти постою війська доходять денно до 1 і пів міліона марок. На денне удержання цих 80 людей і решти залоги в Снятині населення на розказ мусить складати: 60 курей, 2 індики, 3 гуски, 10 кг. цукру, 5 кг. кави, 5 кг. меду, 2 кг. цикорії, 2 кг. чеколяди, 50 кг. рижу, 100 кг. пшеничної муки найкращої, 100 кг. вівса, 1 фіра сіна, 1 фіру соломи, 100 штук яєць, 5 кг. соли, 500 кг. дров, 40 пачок тютюну, 3 фляшки коняку, 120 пачок сірників, 10 кг. мила, 4 пуделка сардинок, 50 кг. чорного житного хліба, 10 кг. білого хліба, 10 кг. сливок, 5 кг. капусти, 100 кг. бараболь, 100 кг. вепрового мяса з солониною, 10 кг. масла, 10 кг. сира.

Як довго буде військо в селі — не знати. Коли громада запитувала, чому дано їм так багато війська до прохарчування, сказано їм, що з ласки дають їм на разі 80 людей на постій, однак громада мусить дати харч усій залозі, стаціонованій в Снятині.

Коло команданта наказано постій 2 стійок — одна з саньми а друга з возом. Тому, що військо всього зїсти не може, тому решту відвозиться в Снятин, а куди воно тут дівається — не знати.

Острів (Камінеччина.)

Поліція паньствова крім щоденної облави на „охотнікуф", які скриваються перед військом, має тепер ще і ту функцію, що по селах Камінеччини збирає відтиски громадських печаток (наприклад в Острові) на чистім піварк. папери, мотивуючи це тим, що такий є наказ Староства.

Орішківці (пов. Гусятин.)

На Новий Рік 14. І. 23. приарештувала польська поліція колядників: Михайла Балика, Михайла Сухого, Онуфрія Стельмащука, Миколу Ковальчука і Михайла Яречика, скувала їх і відставила до Копичинець, де їх в нелюдський спосіб мучено. Приміром — Михайлови Баликови (17-літний хлопець) витягали язика і били під бороду, инших били по лицях, щоби довідатися від них, хто казав їм лишати з колядою тих громадян, що брали участь в голосованню до польського сойму.

Підчас другого святого вечера відвідала жандармерія місцевих студентів-Українців. Підчас ревізії арештовано студ. філ. у Відні Василя Потакевича і відібрано йому пашпорт за те, що ніби то він казав не йти з колядою до хрунів.

На інтервенцію громадського комісаря прийшла до села дня 13. І. 23. польська кавалерія. Мешканці села мусять годувати коней і жовнірів, котрі по свойому звичаю господарять в селі, забираючи, що попало під руки: кури, покладки, муку і инше добро. *Очевидець.*

Іспас (п. Коломия.)

Тому, що ні один рекрут-„доброволець" з Іспаса не хотів ставитись на 22. І. до польського війська, вже д. 25. І. раненько прибула карна експедиція в силі 62 людей і закватирувалася до школи. Жовніри бігали з крісами днем і ночю по селу і забирали свині, вівці, кури, солонину, з чого велику часть вивозили ночами до Коломиї (свід. Ів. Г.). При тім били прикладами і робили злосливі збитки. Шукав на полици за покладками, а коли не найшов, то кидав горшками до землі. А то нині у бідного чоловіка маєток. Жовніри серед дня напаствували жінок. Перед хатою одного господаря став жовнір і кричав: „дай дзєвчинен" (свід. В. Б.). Навіть образи релігії допускалися. Коли наш селянин сказав: „Слава Ісусу Христу", то жовнір відповів ганебною лайкою (свід. Ст. С.). Всьо те сконстатував і списав дня 29. І. висланий з Коломиї на розслідження командант баталіону капітан Левін. Доси на 31 рекрутів зловлено 24, а про 7 нема вістки.

Любківці (п. Снятин.)

Дня 19. 12. м. р. прийшла до Любковець карна експедиція в силі 60 людей 49 полку піхоти.

Військо стояло в селі три дні на кошт тих громадян, котрих сини не ставились до бранки. Кошта удержання сотні війська далися сильно відчути убогим селянам, в котрих забирано все що попало: мусіли вони доставити опал, хліб, мясо (дві безроги вартости 400.000 мп.), муку, каву, цукор і т. п.

Рівночасно були такі самі експедиції в Красноставцях, Будилові і Видинові.

ЖІНОЧИЙ ВІСТНИК

„Середня осв та дівчат“.

(З нагоди статті д-ра О. Макарушки в „Громадському Вістнику“ ч. ч. 19, 20.)

Друкуючи погляди відомого українського педаґоґа, п. д-ра Остапа Макарушки, на повисше названу тему, Редакція часописа попередила їх заміткою, що вважає заторкнену тему дискусійною. Треба бути вдячним Вп. Редакції за таке її становище, бо воно з одного боку пояснює присутність певних поглядів на тих самих сторінках, на котрих періодично друкується „Жіночий Вістник“, з другого же дозволяє сказати з цього приводу кілька невеличких уваг.

Названа стаття (опоблікування нещодавнього прилюдного відчиту д-ра О. Макарушки) є передусім тим цікава, що вона є характеристичною для поглядів величезної частини сучасної української мужської інтеліґенції Сх. Галичини на т. зв. жіночу проблему.

З одного боку під тиском подій і напором життя, певна переоцінка ще недавніх, добре відомих їхніх поглядів, скристалізованих у сакраментальних „трьох К“ (Kirche, Kinder, Küche), з другого — затримання того своєрідного характеру, що є нерозривно звязаним з цілим їхнім консервативно клерикальним світоглядом; і дальше: бажання впливати на дальший хід справи, з одночасною непоінформованністю про її дотеперішню історію і сучасний стан.

Кажучи про завдання кождої школи, як підготовки до практичного життя, автор статті згадує про головні ділянки праці мужчин та жінок. „Якаж праця отвирається для нашої жінки в найблизшому майбутньому? Очевидно праця у тих самих царинах, що й для мужчин. А що діяльність людей проявляється в отсих трьох царинах: господарській, громадянській (політичній) і духовій (науковій), то й жінки будуть в будуччині працювати на тих же трьох полях...“

Після такого прегарного, многообіцюючого вступу, д-р О. Макарушка приступає до справи діяльности жінок в господарськім, економічнім життю та говорить л и ш е і в и к л ю ч н о про — домашню господарку і правління в хаті. Мало того: трактуючи про справу: яку середню освіту треба дати жінці для підготовлення її в економічному життю нації, автор патетично говорить про значіння християнської родини та небезпеки, які їй грозять. Значіння самого подружя д-р О. Макарушка вирішує арґументами малого катехізму. Цупкий же звязок поміж розвитком форм родинної орґанізації та історією суспільно-державних устроїв — автор полишає цілком на боці. Дальше, кажучи про новітні гасла реформи родинного права, г а с л а з д е б і л ь ш а в у с ь о м у с в і т і в ж е п е р е в е д е н і в ж и т т я, автор приходить до такого висновку: „Одно є певне: як би там не зреформувалася родина деинде, ми маємо надію, що у нас буде вона ще довго основною формою суспільности, жінка-мати буде у ній займати найпочеснійше місце“. Так, наче би заведення цивільного шлюбу, урівноправнення леґальних і нелеґальних дітей та полекшення розводів грозило поваленням престіжу жінки! Взагалі, щиро треба заявити, що страшенне прикро і навіть якось дивно читати в наші часи у 20. рр. XX. ст., в „століттю дитини“, століттю культу материнства, сумнів поважного громадянина педаґоґа, про доцільність зрівнання в правах замужньої і незамужньої матери. Такі сумніви є простим анахронізмом.

Так само характеристичним для поглядів автора статті є апотеозування жінки як „досмертного товариша свого мужа“. Таке ставлення справи є незрозумілим для жінки нового часу, яка глядить на себе як на людину, що сама для себе є метою цілком незалежно від свого полового призначення.

Практичні педаґоґічні поради автора ввести для дівчат науку домашнього господарства і ручних робіт є самі собою дуже гарні та доцільні, але, як одинокий рецепт для підготовки жінки до майбутньої діяльности на економічному полі — є більше ніж скромними...

Щож торкається заведення у науковий плян середніх дівочих шкіл навчання „ручних робіт, життя, крою а навіть модняpства“, то можна би однаково справедливо зауважати про практичні користи з науки шевства, панчішкових робіт і т. и. За те автор нічого не натякає на користь, яка булаб для завдання майбутньої матери з шкільної науки плекання немовлят. Адже в усіх англійських дівочих школах дівчата ходять до захистів для немовлят, на діточу клініку, на практичні курси. (У нас це вважалось би „непристойним“!)

Моду порівнює автор з алькоголем, війною і нікотиною. Про це, що мода (як і танець) є виявою культури та певним показчиком її характеру й рівени — ані згадки.

„При науці математики треба би брати на увагу й знання ведення домашних рахунків“. Невже учениця з покінченою середньою школою якого не булоб типу, не має досить математичного знання на те, щоби — вести домашні рахунки?!

На оправдання висше згаданого мого заміту про непоінформованість автора про загально відомі і дуже важливі моменти трактованого питання, можна навести передусім таке місце з реферату д-ра О. Макарушки: „Жінки йдуть до університету на доступні їм доси виділи, фільософічний і медичний факультет“. Адже кількість дипльомованих жінок-правників та інжинірів рахується у світі не на десятки й сотні, а вже на тисячі. Таж навіть тут у нас, в українському університеті у Львові, є сила дівчат, студіючих право і технічні науки. Д-р Остап Макарушка заповідає, правда, здобуття жінкою права „на всі горожанські становища, в адміністрації і судівництві з виїмком, розуміється, військовости і душпастирства“. А щож зробити з усіма протестантськими священниками-жінками в Швайцарії, Англії, Америці, з тими усіма релігійними сектами протестантського світа, в яких жінки-проповідниці відграють визначну ролю?!

Про непоінформованість шан. автора з сьогоднішним станом жіночого питання свідчить також твердження, що „в Америці жінка здобуває собі що найбільше становище учительки“. Статейка надрукована недавно в „Жін. Вістнику“, подавала огляд всіх ріжнородних звань, в яких працюють жінки в Америці. Але д р Макарушка сумнівається й про практичну доцільність жіночих студій на тих двох факультетах, про які він згадує. „Надії укінчених фільософок на запевнення собі прожитку не здійснюються: їх є за багато, а посад дуже мало“. А чомуж усі дівочі низчі й середні школи є переповнені мужеськими вчительськими силами? Чи не тому, що з а м а л о є жіночих?

Не є завданням оцих уваг входити в детальний розгляд і обміркування подрібного наукового пляну, проєктованого д-ром О. Макарушкою. Взагалі спершу треба би основно вирішити проблему, чи справді конечним і добрим є творення окремих типів ґімназій для дівчат, та чи не краще сотворити одну 7-ми чи 8-ми клясову школу, подаючу найосновнійші загальні і практичні відомости, потрібні усякій людині, а щойно потім вводити діференціяцію в напрямку спеціялізування в поодиноких научних чи практичних фахових ґрупах, які найбільше підходять під здібности, замилування і життєві умовини даної одиниці.

Д р О. Макарушка покликується у своїх виводах на єдиного лише вченого, а саме Павльзена. Для такої важливої справи це дуже односторонній і не остарчаючий осуд. Безумовно, що колиб нпр. свій реферат сновувати на поглядах Вайнінґера, як фільософа, та Стріндберґа, як письменника, то він довів би до ще дальших висновків. Із наукового пляну д ра Макарушки можнаб лише згадати про т. зв. дидактичний осередок, яким референт хоче мати предмети язиково-історичні. Саме цей вибір, з одкиненням ґрупи математично-природничої, як можливого дидактичного осередка, дивує нас, коли взяти на увагу ранійше подану автором характеристику жінки, як субєктивної та афективної істоти. Адже язиково-історичні предмети лише збільшилиб ці відомі прикмети, всупереч другій, математично-природничій ґрупі, яка розвиває обєктив зм.

Безумовно стаття д-ра Макарушки є безперечним доказом, що автор поважно ракту є заторкнене питання, та що задав собі чимало праці. Його проєкт наукового пляну є фаховим річевим твором спеціяліста-педаґоґа і тому він заслуговує на пильну увагу. Заторкненеж питання є настільки важливе, що треба бути вдячним кождому, хто старається посунути його в напрямку вирішення. Але саме ця ширина і глибінь проблеми вимагає всестороннього і детального освітлення, без котрого кожда спроба вирішення її буде згори нараженою на невдачу.

Учителька.

Жінка кандидаткою на нагороду Нобля.

Ходять чутки про те, що Місс Джен Адамс, відома американська пацифістка, голова „Міжнародньої Жіночої Ліґи Мира Свободи“ (знайома добре нашим делеґаткам на Конґресі у Відні 1921 р. і в Газі м. р.), намічається норвежським Парляментом (Стортінґ) як кандидатка на нагороду Нобля в цім році.

Нобель, як відомо, вигадав динаміт та инші ріжні смертельні вибухові матеріяли, що вживаються на війні. В його тестаменті, між головними кваліфікаціями для тих, що одержують нагороду стоїть: „він або вона мусять працювати серед ріжних народів за знищення чи зменшення активних армій, або скликати, чи сприяти скликанню пацифістичних конґресів“.

Мало хто краще відповідає вказаним умовам, як п. Д. Адамс, надзвичайно популярна людина в Америці. Можна з певністю сказати, що немає другої людини в Сполучених Державах, щоб користувалась такою повагою і таким впливом, як діяч для прискорення міжнародного порозуміння та гуманітарних цілей. Признання нагороди Нобля одній з найвидатніщих Американок булоб заслуженим і відповідним визнанням ростучого пацифістичного впливу жінок та надзвичайної щедрости американської нації, виявленої в праці численних та ріжноманітних орґанізацій для полекшення страждань в Европі та на близькому Сході.

Прізвище замужньої жінки.

В Америці від довшого часу ведеться широка акція в справі задержання жінкою також після одруження свого дівочого прізвища, та передачі його своїм дітям. Ті кола американського громадянства, які стоять за тією акцією, доказують, що не лиш з юридичного боку зміна прізвища жінки, коли вона виходить замуж на прізвище чоловіка не є оправдана, але що цей звичай не відповідає нинішним життєвим умовам та шкодить жінці зарівно матеріяльно як і морально. Як довго життя жінки розвивалося всеціло в чотирьох стінах власної хати, як довго вона не мала ніякого самостійного економічного ні громадянського становища, лише це становище давав її батько, а опісля чоловік, — так довго зміна прізвища мала змисл. Одначе сьогодні життєві відносини змінилися основно. Сьогодні жінка є здебільша матеріяльно незалежна, займає якесь суспільне становище, часто відграє ролю в громадськім життю, вона с а м а с о б о ю щ о с ь у я в л я є є не лиш дочкою свого батька, або жінкою свого чоловіка і втрату прізвища, під яким вона працювала, вона відчуває як нарушення автономії своєї особистости. Річ ясна, що зміна прізвища приносить жінці також часто матеріяльні шкоди, а саме тоді, коли вона під своїм дівочим прізвищем вела довший час яке торговельне або промислове підприємство, або працювала в якомусь вільному званню, прим. як лікарка, адвокатка, інжинір, і т. и. Матеріяльні причини були здається рішаючим моментом для американського жіноцтва, коли воно підняло акцію за задержанням замужньою жінкою батьківського прізвища.

Також в Европі дискутується справу зміни прізвища замужньої жінки. Вже довго до часу повстання зорґанізованого жіночого руху, бо ще в минулих століттях, розвязували це питання жінки-артистки (артистки драматичні і письменниці), які в подружю задержували своє власне прізвище і дальше під ним працювали. В останніх десятках літ принявся звичай, що жінки з університетськими студіями вийшовши замуж вживають подвійного прізвища, додаючи до свого родинного прізвище чоловіка.

У Франції стала тепер ця справа актуальна в звязку з боротьбою за політичні права жінки. Одна з жінок адвокатів доказує, що у французькому законодатстві нема ніякої основи на те, що жінка після одруження мусить зміняти своє прізвище. Згадана адвокатка виказує, як цей звичай принявся поволи, коли про жінку говорено як про дружину такого а такого. Одначе при підписах ріжних юридичних актів вимагалось від жінки все у Франції підписуватися перше своїм дівочим прізвищем, а на другім місці прізвищем чоловіка (приміром Marie Tellier, madame Jean Durand). Це є доказом, що юридично жінка ніколи не втрачувала свого імени. Замужна жінка у Франції, коли адоптує дитину, то не дає дитині імя свого чоловіка, а лише своє власне дівоче. Також при розводі жінка може цілком відкинути імя свого бувшого чоловіка і повернутись до власного.

Які успіхи матиме згадана акція і які наслідки для подружжя і родини, побудованих сьогодні на перевазі мущини — покаже може недалека будучність.

Вісти з „Союза Українок“.

Ширші Сходини відбудуться в неділю, 11. ц. м., о год. 5. після полудня в салі „Бесіди“. На порядку нарад д у ж е в а ж н а ш к і л ь н а с п р а в а. Проситься о численну участь головно матерей, які мають діти в шкільному віці.

Заклик!

Просвітна Секція при Виділі С. У. у Львові приступила до віднови і доповнення бібліотеки Т-ва, знищеної воєним лихоліттям. — Тому звертаємося до всіх, у кого находяться книжки з передвоєнної бібліотеки нашого Т-ва, щоб негайно звернули їх.

Одночасно звертаємося до всего нашого свідомого жіноцтва з проханням підпомогти дарами в книжках, скомплєтувати нашу книго збірню, яка в найблищому часі буде віддана до вжитку всіх членів „С. У.“.

Книжки проситься складати на адресу: М. Струтинська, Боніфратрів 14. II. п. між 2 і 6 год. попол. кождого дня, або в четвер в домівці Т-ва від 6—8 вечером.

Всі матеріяли призначені для „Жіночого Вістника“ проситься надсилати на адресу: Мілена Рудницька Лисяк, Львів, вул. Городецька ч. 97. II пов.

НОВИНКИ.

— **Конфіскта.** Попереднє (31) число нашого часопису сконфіскувала польська прокуратура за два місця вступної статті п з. „Перший наслідок“ і за одно непомітне місце в статі „На просвітні теми“.

— **Український Театр під проводом Миколи Орля-Степняка,** що від довшого часу дає вистави в Коломиї, а від часу до часу й у Станиславові, не одержав своєчасно продовження концесії і йому грозить закриття з боку польської влади. На продовження концесії жде вже другий місяць. В останніх днях дістав від місцевої влади дозвіл на останніх пять вистав в Коломиї й дві на провінції. Після сього Театр, як що не наспіє продовження концесії, буде примушений покинути Коломию, де здобув собі повну симпатію публики. Зазначені вистави пійдуть у такому порядку: в Коломиї 8. II. „Базар“ Винниченка, 12. II. „Циганка Ава“ Старицького, 15. II. „Суєта“ Карпенка Карого, 17. II. „Діти Агасвера“ Білої, 18. II. „Зайдиголова“ Кропивницького. На провінції: 10. II. „Молода кров“ Винниченка, 11. II. „Суєта“ або „Чумаки“ Тобілевича. Трупа Степняка числить 35 осіб і має свою власну орхестру. Якщо не прийде продовження концесії, всі ці люде опинилися би на бруку.

— **Візи пашпортів.** Львівська „Chwila“ (у 1401 числі) оповіщує отсей комунікат Американського Конзуляту у Варшаві: „Американський Конзулят у Варшаві приступає до видавання віз лише: 1) емігрантам із Східної Галичини і 2) емігрантам російським горожанам, для котрих надійшли з Вашингтону позволення на видання їм віз. Обі ті категорії мають посідати числа на одержання віз. Инші категорії емігрантів (горожане польські і російські) на дальше не будуть одержувати віз аж до полагоди конфлікту між корабельним товариством „United States Lines“ і польською державою“.

— **Вчорашний баль „Богеми“** заслуговує на увагу тому, що він був у нас першим цього рода вечером, який нагадував традиційні у чужих народів „балі преси“. Повагу вечора підтримала присутність високошанованих громадян, як пп. д-р. В. Бачинського, д-ра Я. Олесницького, д ра С. Федака — і ин., що явились з своїми родинами, як також представників наукового, літературного й мистецького світа. Взагалі відповідно організована розсилка запрохань та строга провірка масок зібрала дуже добірне товариство, не допустивши на салю ніяких небажаних елементів. Чудово прикрашені бічні кімнати малюнками артистів Ковжуна, Лісовського. Могилевського й Перфецького, особливо великі карикатури д-ра Донцова, М. Голубця, В. Садовського, М. Струтинського, Ф. Федорцева, П. Холодного і инших, творили вибагливу артистичну обстанову. Скількість і якість стильових костюмів і дотепних масок, що кружляли під згуки майстерної орхестри (диріґент п. Якимів) давали враження пишного квітника. Спеціяльне жіре оцінювало й призначувало нагороду за найкращі маски (жіночі: I. „Матрона“ пані С. Олесницька, II. „Баядера“ — п на Витвицька з Коломиї; III. „Павук“ — п-ні Федорцева; IV. „Пажа“ — п-на Ст. Дудриківна; мужеські: I. „Монах“, II. „Землячок“). З заповідженої артистичної програми багато точок відпало. Були відчитані гумористичні вірші О. Ордана членами гуртка „Богеми“: 1) О. Бабій рецитував „Гимн Жіночого Союза“, 2) Кеприн: „Реклама „Слову“, 3) Коберський: „На ювілей дир. О. Стадника“, 4) Р. Купчинський: статут „Богеми“. Вчорашнім вечером гурток артистів, публіцистів і письменників „Богема“ зєднав собі симпатії в колах нашої інтеліґенції, що цікавиться артистичним світом.

— **Жінки і медицина.** Англійська преса доносить, що англійські університети перестали приймати жінок на медичний факультет. Причиною того є факт, що неможливо викладати деяких медичних наук рівночасно хлопцям і дівчатам. Мається замір утворити окремі жіночі університети, де викладалиб жінки для жінок.

— **Нове обмеження еміґрації до Америки.** Вашингтонська іміграційна комісія приняла новий закон, який передбачує далекойдучі іміграційні обмеження. Після нового закона тільки 2 прц. національностей репрезентованих в Зєдинених Державах може одержати дозвіл на переїзд, при чому основою обмеження принято спис населення з 1920 р.

— **Італійці обіймають бориславські копальні.** Польські часописі доносять, що додаткова клявзуля до польсько-італійської торговельної конвенції, яка віддає італійським фірмам експльоатацію нафтових теренів бориславського басейну, буде небаром ратифікована в парляменті.

— **Новий воєнний винахід.** Американські фабрики почали виробляти нові крісові кулі, які будуть нести 1400 метрів дальше, як дотеперішні кулі. Нові кулі є гострі з обидвох кінців, що спричинює їх легкість і зменшує спротив повітря. Також влучність такої кулі є значно більша і більше шкідлива.

— **Національне свято в Болгарії.** Дня 5. лютого Болгарія розпочала 3-дневне свято з нагоди 35-літного ювилею першої театральної вистави в болгарській мові, від чого датується відродження болгарської літератури. У святі взяв участь король з родиною, представники уряду і численні гості з ріжних країв Европи.

— **Збільшують поліцію.** Варшавські ґазети доносять, що для забезпечення ладу й громадської безпеки на східних кресах проєктується там збільшення пішої і кінної поліції. Воєводам доручено негайно подати до міністерства розроблені внесення в сій справі.

— **Львівська поліція й жидівські збігці.** „Chwila“ сповіщає про брутальне й безправне поводження львівської дирекції поліції з жидівськими збігцями з совітської України і Росії. Згідно розпорядженню з Варшави всі еміґранти, які нелеґально перейшли совітський кордон після 12. жовтня 1920 р. і не являються політичними збігцями, мають після 1. марта залишити межі Польщі. Поліція відмовляється не тільки видавати паспорти Жидам збігцям, які би уможливили їм виїзд з Польщі, але навіть зрікається переводити прольонґату старих паспортів. Натомісць на протязі кількох тижднів вона займається примусовою висилкою жидівських збігців за совітський кордон. В цій цілі в домах переводяться у всяку пору дня й ночи облави, дітей відділяють від батьків, відсилають під екскортою старих, калік, хронічно хорих. „Chwila“ проте має надію, що всі ці непорядки будуть уреґульовані в духові гідному новочасної держави... Щасливий, хто вірує!

— **Жандарми бють.** Комендант поліції Волк в Лагодові ad Глинячи тяжко побив Олексу Сеника за те, що його дочка бере участь в українських аматорських виставах і що його син не ставився до бранки.

— **Карні експедиції.** До села Топорівці пов. Городенка прийшла карна експедиція в силі сотні піхоти і 15 жандармів. Військо жене силою „добровольців“ до війська, реквірує збіжжя, худобу і нищить селянське добро. Жовнірам помагає війт Грищук, який дістав за те від старости похвалу. Поручник того війська вдарив селянина Федорука в лице так, що його облила кров. Військо зробило шкоду на 20 міліонів марок.

— **Гробовий напад.** 6. лютого в львівському окружному суді з участю присяжних розглядалася справа Ониська Погорицького, обвинуваченого в співуділі в грабунковому нападі на Шанса Режіча в Пегишах. Присяжні відкинули обвинувачення в злочинстві озброєного грабунку й суд увільнив Погорицького.

— **Кичими глинянські гарні і не дорогі,** гафти, шифони, нитки і и. поручає; сукні, біля зі смаком, совісно й дешево виконує Жіноча спілка „ТРУД“, Львів, Ринок ч. 39. (вл. дім). XVI 1—10

— **Ліком на байдужність,** лінь і кириню є руханка. — „Сокіл-Батько“. 1646 1—3

Курс грошей.

Львів, дня 8. лютого 1923.

Доляри американські	36.200—36.500
„ „ (1 і 2-ки	35.800—36.200
Доляри канадійські	35.900—36.300
„ „ (1 і 2-ки	35.500—34.900
Марки німецькі	1·40—1·45
„ „ (сотки)	1·15—1·35
„ „ (дрібні)	0·90 - 1·10
Леї румунські	152·00—158·00
„ (дрібні)	150·00—156·00
Корони чеські	990·00—1010·00
„ „ (дрібні)	975·00—1000·00
Австрійські тис. нов. ем.	580·00—600·00
„ „ ст. ем.	3 350·00—3.400·00
„ сотки нов. ем.	55·00—60·00
„ 50 кор.	80·00—100·00
„ 20 кор.	26·35—26·00
„ 10 кор.	12·00—13·00
„ 1. і 2-ки	0·60—0·00
Рублі 5-сотки	300·00—320·00
„ сотки	300·00—320·00
„ 25-ки	100·00—115·00
„ дрібні	0·65—0·00
„ думські 1,000-ки	20 00 - 25·00
„ „ 250-ки	15·00 - 20·00
Карбованці	1·00 1·00
Гривні	1·20—1·02
Франки французькі	2100·00—2200·00
Фунти стерлінґів	165.000·00 170.00·000
Франки швайцарські	6300·00—6500·00

Золото:

20 кор.	162.000·00—165.000·00
20 франк.	152.000 00—155 000 00
20 марк. нім.	175.000·00—178.000·00
Фунти стерлінґи	72.000·00 - 72 200·00
10 рубл.	194.000·00—197.000 00
Доляри	15.500·00—15·6000·00

Срібло:

Корони австр.	2.300·00—2.400·00
5 кор. австр.	4.800·00—6.000·00
Фльорени австр.	6.600 00—6.800·00
Рублі	10.800·00—10 100·00
Копійки	27·50—28·00
Доляри американські	10.500·00—11.000·00
„ „ полов. і 1/4	9.800·00—9.900.00
Доляри канадійські	9.000 00 - 9.300·00
„ „ дрібні	8.500·00 - 8.700·00
Леї румунські	1.340·00—1.350·00

НАДІСЛАНЕ.

За надіслане редакція не відповідає.

Всяні заступства правні, інтервенції та посередництва у Відни
веде, як і давнійше
АДВОКАТСЬКА КАНЦЕЛЯРІЯ
д-ра ЕВГЕНА ЛЕВИЦЬКОГО
БЮРО І АДРЕСА КАНЦЕЛЯРІЇ:
1563 **WIEN VIII.,** 6—10
Josefstädterstrasse 73.

СПЕЦІЯЛІСТ ВНУТРІШНИХ НЕДУГ
Д-Р Ф. ГАН
ординує 8—10 і 3—5 год.
ЛЬВІВ вул. Городецька 46.
(Кварцова лямпа.) 1665 1—3

ОПОВІСТКИ.

Народний театр Тов. „Українська Бесіда“ у Львові, (Шашкевича 5.).

Неділя 11. лютого год. 3. попол. МІРАНДОЛІНА, комедія на 3 дії С. Гольдоні; год. 7 веч. ЦИГАНСЬКА ЛЮБОВ, оперета на 3 дії Фр. Легара. Виступ п А. Гаєка.

Понеділок 12. лютого год. 7. веч. ТРОЯНДА СТАМБУЛУ, оперета на 3 дії Л. Фаля.

Від ти продає раньше „Союзний Базар“, (дім „Дністра“) а в день вистави від год. 5 вечер каса театру. XXI. 1—2

Тов-во українських ремісн. і пром. „Зоря“ уладжує в суботу, дня 10. лютого н. р. у власній салі при вул. Вірменській ч. 25 Великі Вечерниці. Початок о 9 год. веч Вступ за запрошеннями, котрі можна набувати кождого дня вечером в Товаристві. 1659 2—2

ЛИСТУВАННЯ.

(Запити і відповіди).

Хто мав би яку вістку про **Михайла і Володимира Затварницьких,** що були при С. С. в Білій Церкві в р. 1918., зволить подати її до Адміністр. 1—3

Пошукую свого брата ТЕОДОРА ФРИДЗА, який перед кількома місяцями перебував в Бердичеві на Україні. Хто знав би що про нього або він сам, зволить зголоситися на слідуючу адресу: Olga Bredlak. 5015 Cecil St., Detroit, Mich. U. S. A.). 1637 4—5

Дрібні оголошення.

ОЖЕНИТЬСЯ державний урядник з панною або молодою вдовою до 25 літ, симпатичною, лагідної вдачі властителька уряджeного мешкання, мають першенство. Річ трактується поважно. На анонімі не відповідається. За дискрецію ручиться словом чести. Ласкаві зголошення евентуально з фотографією до Адміністрації „Гром. Вістника“ під „Нарциз“. 1661 1—2

МІДЯНИЙ котел цинований до смаження повил в добрім стані є до продажи. Відомість: Львів, вул. Декерта бічна ч. 5. I. пов. 1664 1—1

ДО ЗАМІНИ парохія Петранка, п. в. місци пов. Калуш, за відповідно добру, близько великого міста. 1551 2—3

10 МОРГІВ ґрунту на основі позволення властей продасть для повертаючих з Америки гр.-кат. Уряд парохіяльний в Цеброві, п. Озірна повіт Тернопіль. 1638 4—5

ОГОЛОШЕННЯ.

За оголошення Редакція не відповідає.

Д-р Стефан Федак
1589 веде поновно 9—10
АДВОКАТСЬКУ КАНЦЕЛЯРІЮ
у ЛЬВОВІ, вул. Сикстуська ч. 48.

Отсим повідомляємо, що дня 26. лютого 1923. о г. 11. пер.пол. відбудуться

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

Філії Товариства „ПРОСВІТИ“ в Белзі

в домі Стефана Лісецького, з слідуючим денним порядком:

1) Відкриття Загальних Зборів.
2) Звіт з діяльности Філії.
3) Вибір Виділу.
4) Внески і запити. 1660 1—1

Проситься всіх членів Тов-а „Просвіти“ судового округа Белз о обовязкову участь і Читальні о вислання своїх відпоручників на Загальні Збори.

Белз, дня 6. лютого 1923.

За Виділ Філії Товариства „Просвіти“:
Т. Ліськевич, Михайло Гарах.

Поневолений народ, який зуміє поставити на ноги своє шкільництво — дістане в свої руки ключі від своєї вязниці.

Заходами і накладом „Союза Українських Інвалідів“ вийде на днях з друку перший випуск

„ЛІСТА ВТРАТ“,

що обіймає докладний спис упавших в бою і померших в шпиталях членів Української Гал. Армії з докладними даними про час, місце і свідків смерти.

Кождий інтересований повинен набути один примірн., якого ціна буде виносити 1.500 мп.

Ізза скупих фондів наклад невеличкий. Спішіть з замовленням.

:: „Союз Українських Інвалідів“ ::

XXI ЛЬВІВ, вул. Руська ч. 3, II. пов. 8—10

Видавництво „РАТАЙ“

Поступили в продажу:

М. КОСТОМАРІВ

:: „Чернигівка“ ::

буальщина XVII. віку з передмовою В. Грінченка.

П. КУЛІШ

:: „ОПОВІДАННЯ“ ::

І. НЕЧУЙ-ЛЕВИЦЬКИЙ

БАБА ПАРАСКА ТА БАБА ПАЛАЖКА.

Гуморески.

А-а, коточок!

Збірка пісень, казок і приповідок для маленьких дітей з малюнками М. БУТОВИЧА.

Головний склад: КНИГАРНЯ НАУКОВ. ТОВ-А ім. ШЕВЧЕНКА

1663 ЛЬВІВ, РИНОК 10 1—1

Присилайте передплату!

16091—3

Важне для Пань і Панів!!

Повернувши з Відня привіз я послідні моделі до перер'бки і фарбовання жіночих і мужеських соломяних капелюхів

ВАРЛО ВАЙСЕ ЛЬВІВ, вулиця Домініканська 5.

Кожда українська хата повинна мати як настільну книгу побіч кобзаря, збірне видання творів найбільшого сучасного поета ПАВЛА ТИЧИНИ п. з.

„Золотий Гомін“.

Книга видана дуже гарно, на прекраснім папері, з вінетою арт.-мал. П. Ковжуна. Ціна 2500 мп. Замовляти:

„ЧЕРВОНА КАЛИНА“

1656 ЛЬВІВ, вул. МАРКА 28. 2—3

Дуже важне для реміґрантів до Америки.

ЕВРОПА-АМЕРИКА 4½ ДНЯ через Океан.

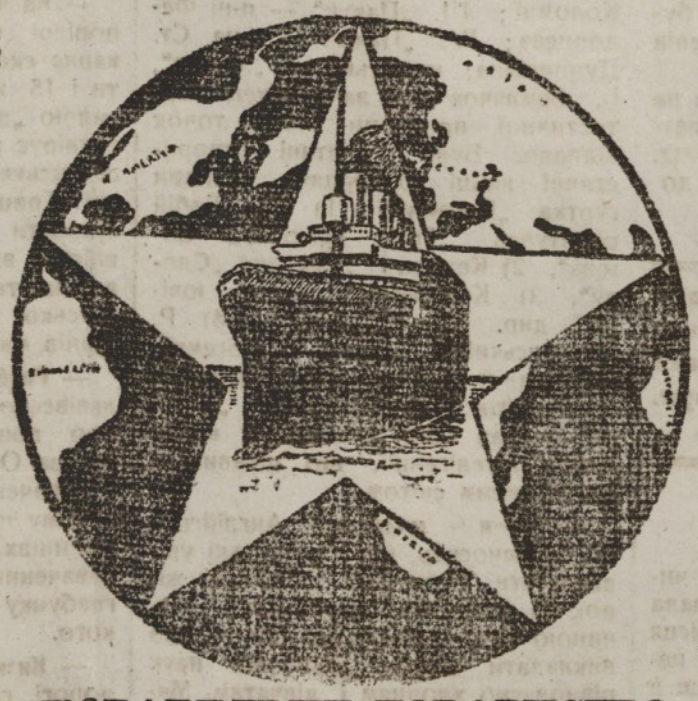

ЕВРОПА-КАНАДА 4½ ДНЯ через Океан.

КОРАБЕЛЬНЕ ТОВАРИСТВО

„WHITE STAR LINE“

(ЛІНІЯ БІЛОЇ ЗОРІ).

Кождий, хто хоче повернути до Америки, незалежно коли прибув до краю і чи має американський пашпорт, нехай зголоситься до наших бюр і одержить потрібні вказівки для одержання візи Американського Консуляту на виїзд до Америки і буде висланий без труднощів до місця візду в Америці.

„WHITE STAR LINE“

ТЕРНОПІЛЬ, Тарновського 5, і ЛЬВІВ, Городецька 36.

ЗВИЧАЙНІ ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

„Господ.-торговельної Спілки“

кооперативи з обм. порукою

в Самборі

відбудуться в середу дня 14. лютого 1923. о год. 1. зглядно 2. по пол. в льокали кооперативи при вул. Шопена ч. 6 в Самборі з слідуючим денним порядком:

1) Відчитання і приняття до відома протоколу з послідних Зборів.
2) Касовий звіт (білянс за рік 1922. і затвердження білянсу § 48).
3) Звіт Комісії Ревізійної.
4) Розділ чистого зиску, внесок Надзірної Ради § 48.
5) Затвердження вибору одного директора касієра як члена Управи.
6) Вибір уступаючих членів Надзірної Ради § 36.
7) Бажання членів. 1662 1—1

НАДЗІРНА РАДА:

Лев Волянський секретар, о. Володимир Петрик предсідник.

Ширіть наш часопис!

4-ті Загальні Збори

Господарсько-Торговельної Спілки „Сільський Господар“

кооперативи з обмеженою порукою

в Копичинцях

відбудуться дня 24. лютого ц. р. о год. 11. перед пол. в „Народнім Домі“, зі слідуючим порядком нарад:

1) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів.
2) Звіт Управи за 1922 р., затвердження річного звіту і білянсу і відчитання ревізійних звітів.
3) Звіт ревізора Кр. Союза Ревізійн.
4) Розділ зисків.
5) Справа уреґулювання уділів після рішення останніх Загальних Зборів.
6) Ухвала превенційної марки Надзірній Раді.
7) Внески.

Замкнення рахунків і білянс є виложені до перегляду в канцелярії Спілки. Колиб не явилось вимагане статутом число членів, то о годину пізніще відбудуться друг Заг. Збори із тим самим порядком нарад, в тіже льокали, а важність рішень буде без огляду на число членів.

Копичинці, 5. лютого 1923.

1653 2—2 НАДЗІРНА РАДА.

Інж. Василь Рижевський

авторизований цивільний інжинір будівництва і землемір приймає замовлення на всякі роботи, будівельні і помірові 2 3

1641 у ЛЬВОВІ, вул. Пелчинська 22.

Нова книжка.

МИХАЙЛО КОЦЮБИНСЬКИЙ

ТВОРИ

т. I. з портретом автора і вступною статтею доцента унів. Л. Білецького.

Ціна 3500 мп.

Продається у всіх книгарнях.

Можна виписувати за післяплатою з канцелярії Товариства допомоги еміґрантам з Вел. України. (Львів, Руська 3).

1539 6—10

СКЛАД нот Романовича 11, біля Академічної площі висилає на провінцію найновіші журнали. 1649 2—3

Машини до шиття

найновіших систем, їх складові части, приклади до кравецтва, і до ручних робіт.

1634 поручає 2-5

АЛЕКСАНДЕР МАЛІМОН

СКЛАД МАШИН ДО ШИТТЯ

ЛЬВІВ, ВУЛ. ВАЛОВА Ч. 11 в.

Приймає також машини до направи.

КІНОТЕАТРИ

КОПЕРНИК і МАРУСЕНЬКА

засвітлюють від четверга 8. лютого 1923. прегарну італійську фільмову драму на 6 дій під заголовком

„Macistes і княгиня долярів“.

В головних ролях славна артистка ОЛЕНА МАКОВСЬКА і MACISTES.

УВАГА! Ніяких агентів не маємо і не висилаємо, як також крім Калуша і Перемишля ніякої філії не маємо.

Найліпші ДЗВОНИ

1317 ПЕРЕДВОЄННОЇ ЯКОСТИ 4—20

є на складі і можна замовляти у :: істнуючої від 1868. року фірми ::

БРАТІВ ФЕЛЬЧИНСЬКИХ

в КАЛУШІ або в ПЕРЕМИШЛІ

вул. Красіньского ч. 63.

На жадання висилається цінники оплатно

За редакцію відповідає Ол. Кузьма. З друкарні Спілки „Діло“ Львів, Ринок ч. 10.

UNIWERSYTECKA KUL